

FREDNINGSNÆVNET FOR BORNHOLM

Bornholms Regionskommune
Teknik & Miljø

08.03.00P20-0006 04 JUNI 2012

Modtaget

Bornholms Regionskommune
Teknik og Miljø
Skovløkken 4
Tejn
3770 Allinge

Damgade 4 A
3700 Rønne
Tlf. 5695 0145
bornholm@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk

00002977/Sagsbeh. HER
J.nr. 8902-1.2012.2.9
Vedr.

1. juni 2012

Overfor fredningsnævnet har Bornholms Regionskommune ved brev af 12. januar 2012 ansøgt om tilladelse til forskellige indretninger i og anvendelse af Ringebakkebruddene ved Vang på Bornholm. Projektet er nærmere beskrevet i det materiale, der er sendt til fredningsnævnet. Der ansøges særligt om dispensation til at etablere parkeringsarealer syd for Almeløkkebruddet og på et plateau i den nordøstlige del af Vangbruddet, sidstnævnte blandt andet med adgang for personbiler fra Vang via Ringedalsvej. Der ansøges derudover om dispensation til boltning af 10-20 klatreruter, etablering af en primitiv toiletbygning med vandpost samt primitiv lejr- eller teltplads med shelterbygninger. I forbindelse med fredningsnævnets besigtigelse har kommunen som et alternativ foreslået, at den primitive lejr- eller telt- og shelterplads placeres i forbindelse med betondækket ved sorteringsanlægget.

Endvidere har kommunen som en del af projektet søgt om dispensation til forbedring af eksisterende stinet samt etablering af yderligere stier til henholdsvis gående og cyklende, herunder mindre terrænbearbejdnings af et jorddepot. Endelig er der ansøgt om dispensation til bevaring af nogle nærmere angivne kulturspor i området samt etablering af kortborde og ruteafmærkning med henblik på formidling.

Området er omfattet af Naturklagenævnets kendelse af 24. juli 1997 om fredning af Ringebakkerne. Af fredningskendelsen fremgår blandt andet:

"§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål:

...

at sikre at området efter endt indvinding fremstår som et samlet naturområde, og

at regulere offentlighedens adgang til området, herunder at sikre en omlægning af den regionale cykelsti gennem terrænet.

§ 2. Arealernes tilstand.

Der må ikke foretages terrænnændringer eller ændringer i arealernes nuværende tilstand, herunder i vegetationsforholdene, eller etableres anlæg, medmindre dette er umiddelbart tilladt efter de følgende bestemmelser, eller det sker som led i naturpleje efter § 14 eller tillades ved en dispensation efter § 16.

...

§ 6. Bebyggelse og andre anlæg.

Der må ikke opføres bebyggelse, herunder kiosker, skure, lysthuse eller lignende, og der må ikke opstilles campingvogne. Der må heller ikke opstilles andre faste konstruktioner og anlæg, herunder vindmøller, el- og kommunikationsmaster, og der må ikke føres elkabler i form af luftledninger over det fredede område.

...

§ 7. Affald.

Henlæggelse eller anbringelse af affald, herunder henstilling af udrangerede maskiner og anlæg m.v., må ikke finde sted.

...

§ 9. Veje og parkeringspladser

...

Der må ikke anlægges nye veje og parkeringspladser eller foretages udvidelser af eksisterende veje, bortset fra:

- To parkeringspladser for personbiler på matr. nr. 103ak og 103s ved Klondyke og den østlige del af Ringedalsvej, som angivet på kort 1.

...

§ 10. Stier.

De eksisterende stier i området (herunder redningsstien) må ikke nedlægges. Bropassagen over tilkørselsvejen til moleanlægget skal desuden bevares med den nuværende placering.

Der må kun med fredningsnævnets forudgående godkendelse anlægges nye gang- og cykelstier i fredningsområdet.

...

§ 12. Efterbehandling af råstofindvindingsområdet og arbejdszonerne.

Når stenbrydningen er ophørt, skal den virksomhed, der senest har brudt granit, eller ejeren af indvindingsområdet efterbehandle, så området kan indgå i det samlede naturområde. Som led i efterbehandlingen skal færdigudsprængte klippesider sikres mod nedfald efter sidste sprængning, og alle tekniske anlæg, maskiner, bygninger m.m. skal fjernes senest 2 år efter endt anvendelse.

...

§ 13. Offentlighedens adgang.

Der er offentlig adgang til området. Der er dog ikke adgang til råstofindvindings-

området.

Klippeklatring på kyststrækningen inden for det fredede område er tilladt, bortset fra de steder hvor fredningsnævnet i særlige tilfælde af hensyn til botaniske og ornitologiske værdier har nedlagt forbud mod klippeklatring.

Campering er ikke tilladt.

Teltslagning og anvendelse af åben ild er ikke tilladt, medmindre fredningsnævnet har tilladt det ved skiltning på særligt indrettede pladser.

Færdsel med motorkøretøjer og cykler må kun ske i overensstemmelse med skiltningen i området.

Der må kun parkeres på de parkeringspladser, der er angivet på kort 1.

...

Fredningen er ikke til hinder for, at der efter brydningens ophør skabes adgang for offentligheden til det tidligere indvindingsområde.

Det pålægges Bornholms Amt og staten ved Skov- og Naturstyrelsen at sørge for skiltning til orientering om stiforløb og områdets natur- og kulturværdier samt om særlige steder, hvor klippeklatring eventuelt ikke er tilladt.

...

§ 14. Naturpleje.

Til opfyldelse af fredningens formål kan der iværksættes plejeforanstaltninger, der skønnes egnede til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet og offentlighedens adgang til området, f.eks. ved rydning af selvsåning, græsning, slåning m.v.

...

§ 16. Dispensationer efter naturbeskyttelsesloven

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-10 og § 13, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

... ”.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse den 20. april 2012. I forbindelse med besigtigelsen har kommunen foreslået blandt andet, at shelterplads med tilhørende primitive faciliteter i stedet kan placeres i tilknytning til betondækket ved sorteringsanlægget, hvorved der opnås blandt andet god og umiddelbar adgang fra redningsstien. Samtidig vil sorteringsanlæggets konstruktioner kunne anvendes i formidlingen af bruddets historie.

Danmarks Naturfredningsforening Bornholm har anført, at naturfredningsforeningen ikke vil udtale sig imod forslaget om, at der på området ved Neva-daklippen etableres klatreruter, såfremt al klatring i det fredede område henlægges til dette område. For så vidt angår spørgsmålet om etablering af primitive shelterbygninger har naturfredningsforeningen oplyst, at den i regionskommunens skriftlige ansøgning foreslåede placering er særdeles tæt på det område, hvor vandrefalken nu har bygget rede. Derudover findes den op-

rindeligt foreslåede placering ikke i øvrigt hensigtsmæssig, idet placeringen er meget fremtrædende i bruddet. Den nu foreslåede placering på området ovenfor betondækket ved sorteringsanlægget synes mere velegnet. Antallet af bygninger og overnatningspladser bør i øvrigt begrænses. Naturfredningsforeningen har udtalt sig klart imod, at der meddeles dispensation til etablering af et parkeringsareal inde i Vangbruddet, som ansøgt. Den ansøgte placering må antages at være i direkte modstrid med fredningens ordlyd og intentioner. Etableringen af et parkeringsareal, som ansøgt, vil medføre trafik, herunder kørsel med busser, langt ind i det fredede område. Denne kørsel vil tillige afstedkomme meget røg og larm i Almeløkkebruddet, hvorigennem biler og busser vil skulle køre for at komme til parkeringsarealet i Vangbruddet. Det er naturfredningsforeningens opfattelse, at det ligger udenfor naturbeskyttelseslovens § 50 at meddele dispensation til denne del af ansøgningen, og at en imødekommelse af det ansøgte i stedet forudsætter en egentlig ændring af fredningskendelsen. Naturfredningsforeningen anbefaler, at der meddeles tilladelse til etablering af et parkeringsareal ved Almeløkkebruddet som ansøgt. Der bør i øvrigt opsættes bomme ved samtlige adgangsveje ind i bruddene, således at almindelig kørende trafik i bruddene undgås. Det kan eventuelt overvejes, at der en dag om året kan åbnes for trafik ind i bruddet med busser. Af hensyn til vandrefalken bør det sikres, at en eventuel sti langs den vestlige kant af Vangbruddet samt langs kanten af Almeløkkebruddet trækkes væk fra klippekanten. Naturfredningsforeningen vil ikke udtale sig mod, at der etableres mountainbike-stier i det fredede område. Det område, som regionskommunen foreslår udlagt til mountainbike-stier forekommer imidlertid for omfattende og vil kunne medføre konflikter mellem mountainbikere og gående samt uro i området. Hertil kommer, at vandrefalken er særlig følsom overfor forstyrrelser, der kommer ovenfra, hvorfor aktiviteter på deponiområdet vil være uhensigtsmæssig.

Naturstyrelsen Roskilde har anført, at hovedparten af de forhold, der er ansøgt om dispensation til at udføre, ikke strider mod fredningens formål og i øvrigt ligger inden for det, der kan dispenseres til i forhold til fredningens delbestemmelser. For så vidt angår parkeringspladsen, som kommunen ønsker at placere på plateauet inde i Vangbruddet, finder Naturstyrelsen dog anledning til at henlede fredningsnævnets opmærksomhed på naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 5, hvoraf fremgår, at videregående afvigelse fra en fredning kun kan foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Dansk Ornitologisk Forening har anført, at der i klipperne omkring brovægtten findes en del stormmåger, og at der ved arrangementer i området bør tages hensyn til dette. Foreningen udtaler sig imod etablering af en sti langs kanten af bruddet. Etableringen af en sådan sti vil være katastrofal i relation til vandrefalken. Et eventuelt stiforløb bør anlægges i passende afstand fra bruddets kant og vandrefalkens rede.

Foreningen Bornholm har anført, at foreningen af hensyn til borgerne i Vangmøner, at der alene bør etableres én parkeringsplads, og at denne bør etable-

res i det sydlige brud (Almeløkkebruddet).

Friluftsrådet Bornholm har anført, at friluftsrådet ikke finder, at der bør meddeles dispensation til etablering af shelterbygninger på den af regionskommunen oprindeligt foreslåede placering, hvorimod den nu foreslåede placering ved betondækket i forbindelse med sorteringsanlægget findes mere hensigtsmæssig. Friluftsrådet udtaler sig imod, at der etableres et parkeringsareal inde i Vangbruddet, som foreslået af kommunen.

Vang Beboer- og Grundejerforening har anført, at borgerne i Vang ikke ønsker den trafik gennem Vang by, som etableringen af et parkeringsareal i eller udenfor den nordlige del af det fredede areal vil medføre.

Nogle lodsejere har anført blandt andet, at klippepartiet ved Nevadaklippen vil blive visuelt spoleret, såfremt der på dette klippeparti foretages boltning med henblik på klippeklatring. Endvidere bør der ikke etableres shelterbygninger. Mængden af efterladt affald og hermed behovet for renovation vil blive øget betragteligt i forbindelse med etablering og udnyttelse af sådanne faciliteter. Der bør ikke etableres et parkeringsareal i den nordøstlige del af bruddet. Områdets visuelle indtryk vil blive påvirket væsentligt, hvis et sådant parkeringsareal etableres. Videre bør der ikke etableres mountainbikestier på deponi-området syd for Vangbruddet. Deponiet bør fjernes. En flytning af det i fredningen udlagte sydlige parkeringsareal fra området "Klondyke" til syd for Almeløkkebruddet som foreslået af kommunen vil være mere i overensstemmelse med fredningens formål.

Fredningsnævnets afgørelse

Naturklagenævnets afgørelse af 24. juli 1997 om fredning af Ringebakkerne har som formål efter råstofindvindingens ophør at sikre, at området fremstår som et samlet naturområde, samt at offentligheden under regulerede former har adgang til området. For at opfylde fredningens formål indeholder fredningen en række nærmere adfærdsregulerende bestemmelser om offentlighedens adgang til områdets natur- og kulturværdier, herunder bestemmelser om skiltning, klatring, parkering og teltning. Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Parkeringsarealer

De ansøgte parkeringspladser ønskes etableret andetsteds end fastsat i fredningen. For så vidt angår den sydlige parkeringsplads, ønskes denne placeret direkte for vejadgangen fra landevejen frem for ved området "Klondyke", som forudsat i fredningen, hvor parkeringspladsen vil fremstå både højere i landskabet og indebære et u hensigtsmæssigt sammenfald med den regionale cykelvej.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til, at det sydlige parkeringsareal i

stedet – som ansøgt - placeres syd for Almeløkkebruddet ved indkørslen til dette eller om nødvendigt i den sydøstlige del af bruddet i tilknytning til den bevarede stålvæg fra et knuseværk. Fra parkeringsarealet skal etableres en bom eller lignende, således at almindelig færdsel med motorkøretøjer videre ind i Almeløkkebruddet og mod Vangbruddet ikke kan finde sted. I forbindelse med parkeringsarealet kan etableres fornødne formidlings- og toiletfaciliteter. Bygningers udseende og placering skal godkendes af fredningsnævnet.

For så vidt angår den nordlige parkeringsplads ønskes denne placeret på plateauet centralt inde i Vangbruddets nordøstlige del, frem for, som fastsat i fredningen, som en mindre plads langs Ringedalsvej i udkanten af fredningsområdet. Den ansøgte placering vil give betydelig større parkeringskapacitet end den i fredningen fastsatte nordlige parkeringsplads samt forudsætte at besøgende trafik benytter vejadgangen fra Almeløkkebruddet ind gennem det fredede område.

Fredningsnævnet finder, at den ansøgte nordlige parkeringsplads vil fremtræde markant og visuelt dominerende i det fredede område, og at parkeringspladsens størrelse og centrale placering vil medføre betydelig trafik med motordrevne køretøjer langt ind i fredningsområdet. På denne baggrund finder nævnet, at etableringen af den ansøgte nordlige parkeringsplads vil indebære en sådan videregående afvigelse fra fredningen, at denne del af projektet forudsætter en ændring af fredningen, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 5. Fredningsnævnet meddeler derfor afslag på ansøgningen om etablering af den nordlige parkeringsplads.

Bebyggelse og anlæg

Efter de foreliggende oplysninger, herunder indtrykket fra besigtigelsen, meddeler fredningsnævnet dispensation til, at der på klippepartiet kaldet "Nevadaklippen" og den tilstødende klippevæg etableres et antal boltede klippeklatringsruter. De opsatte bolte skal så vidt muligt være udført i en farve, der indebærer, at deres visuelle fremtræden begrænses mest muligt.

Fredningsnævnet meddeler endvidere dispensation til etablering af en primitiv lejrlplads svarende til indtil tre standard shelters med tilhørende bålplads samt en toiletbygning med vandpost i forbindelse med betondækket ved sorteringsanlægget. Bygningsudseende og nærmere placering skal godkendes af fredningsnævnet. Fredningsnævnet finder ikke grundlag for i øvrigt at meddele dispensation fra fredningskendelsens forbud mod indretning af teltpladser og lignende overnatningsindretninger, herunder shelters.

Stier og terrænbearbejdning

Fredningen forudsætter, at det eksisterende sti-net bevares, og fastsætter endvidere, at fredningsnævnet kan godkende, at der anlægges nye stier for både gående og cyklister. Fredningsnævnet godkender, at det eksisterende sti-net forbedres og udbygges for både gående og cyklister, herunder både

almindelige cyklister og mountain-bikere, som ansøgt. Det er en betingelse for godkendelsen, at stier langs kanten af Vangbruddet og Almeløkkebruddet placeres efter nærmere forhandling mellem regionskommunen og Danmarks Naturfredningsforening og under særlig hensyntagen til fuglelivet i disse områder. Såfremt enighed om den endelige placering ikke kan opnås, træffer fredningsnævnet afgørelse om den nærmere placering af denne del af stinettet.

For så vidt angår jorddeponi "B" fastsætter fredningen, at dette og øvrige jorddeponier kan fjernes, men fredningen forudsætter ikke jorddeponierne fjernet. Fredningsnævnet kan derfor ikke bestemme, at deponiet skal fjernes. Med hensyn til den ansøgte bearbejdning af jorddeponi "B", meddeler fredningsnævnet dispensation til, at der på området foretages mindre terrænbearbejdninger med henblik på etablering af stier for mountainbikeryttere, idet en sådan terrænbearbejdning dog ikke må medføre, at højden af jorddeponiet øges i forhold til nuværende højde, ligesom terrænbearbejdningen ikke må mindske den eksisterende udsigt fra cykelvejen og beboelserne langs denne.

Bevaring af kulturspor

Fredningsbestemmelserne omhandler både natur- og kulturværdier i området. Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til, at områdets resterende levn af faste industrieanlæg, herunder det såkaldte krudthus kan bevares.

To af nævnets medlemmer finder, at dispensationen tillige omfatter tre eksisterende lysmaster og vægten, der er placeret på vej ned gennem slugten til Vang Pier. Disse medlemmer finder, at vægten ikke skæmmer det samlede indtryk af denne del af bruddet, men tværtimod kan indgå i formidlingen af bruddets historie og visuelt danner en god sammenhæng med de bevarede betoninstallationer fra sorteringsanlæggene. Disse medlemmer finder dog, at det bør være en betingelse for bevaring af den i tilknytning til vægten placerede display-stander, at vægten og dertil hørende display inden for 1 år fra denne afgørelse gøres funktionsdygtig i formidlingsøjemed, samt at standeren overfladebehandles således, at den får samme rustne visuelle fremtræden som lysmasterne.

Et af nævnets medlemmer finder ikke, at den pågældende vægt udgør et sådant særligt kulturspor fra stenbrydningen, der kan begrunde en afvigelse fra fredningens udgangspunkt, hvorefter området skal reetableres, herunder ryddes for anlæg, efter endt brydning.

I overensstemmelse med nævnets flertal omfatter dispensationen til bevarelse af faste industrilevn tillige nævnte vægt. Herunder kan display-standeren ved vægten bevares, såfremt vægten og dertil hørende display inden 1 år fra denne afgørelse gøres funktionsdygtig i formidlingsøjemed, og display-standeren overfladebehandles således, at den får samme rustne visuelle fremtræden som de bevarede lysmaster.

Et enstemmigt nævn finder ikke grundlag for at meddele dispensation til bevaring af tilbageværende ikke-faste industrilevn, herunder et maskinskrog, dæk, fendere, vejafretter, en grab og et bælte fra bælteværktøj, hvorfor alle sådanne levn skal fjernes.

Etablering af formidlingsfaciliteter

Fredningskendelsen pålægger Bornholms Amt (nu regionskommunen) og staten at sørge for skiltning til orientering om stiforløb og om blandt andet områdets natur- og kulturværdier. Som følge af denne bestemmelse finder fredningsnævnet det ufornuddent at meddele dispensation til skiltning og ruteafmærkning som ansøgt.

Efter naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2 bortfalder dispensationerne, såfremt de ikke er udnyttet inden 3 år fra denne afgørelse.

Opmærksomheden henledes på, at der eventuelt tillige kræves tilladelse fra andre myndigheder til udførelse af de arbejder, som ovennævnte dispensationer angår.

Klagevejledning

Afgørelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, indbringes for Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indgives skriftligt til fredningsnævnet, Damgade 4A, 3700 Rønne.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage indgivet, kan tilladelsen ikke udnyttes medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Gebyret er 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for øvrige, herunder virksomheder, organisationer eller offentlige myndigheder. Nævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Genpart af denne skrivelse er sendt til Naturstyrelsen, Bornholms Regionskommune, Natur og Miljø, Naturstyrelsen Roskilde, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Foreningen Bornholm, Vang beboer- og grundejerforening og Dansk Ornitologisk Forening samt lodsejere.

Henrik Engell Rhod

